

เทศน์เช้า วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ในพระพุทธศาสนา ศาสนาแห่งปัญญา ถ้าเรามีปัญญา เห็นใหม่ แต่ก่อนนั้นคนเราตื่นกลัวมาก ตื่นกลัวกับปรากฏการณ์ของธรรมชาติ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาตินี้พอทดสอบทางวิทยาศาสตร์แล้ว ปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เราเข้าใจแล้วเราก็ไม่ตื่นกลัวไปกับมัน นี่ถ้าเราไม่ตื่นกลัวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ ถ้าทางวิทยาศาสตร์เราไม่เจริญ เราไม่มีปัญญา เราศึกษาเรื่องนี้ไม่ได้

ก่อนจะมีศาสนาพุทธนี้มีศาสนาการถือผี การถือผีคือการถือจิตวิญญาณ การถือจิตวิญญาณเป็นไสยศาสตร์ ในไสยศาสตร์ เห็นใหม่ สิ่งต่างๆ เขาเชื่อถือกันไป พอเชื่อถือกันมันมีความรู้สึกใจ ปรากฏการณ์ธรรมชาติ แล้วปรากฏการณ์ของจิต ปรากฏการณ์ของจิต องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา นี่ปรากฏการณ์ของสังขาร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกถึงการกำเนิด การเกิด เกิดจากน้ำใส น้ามันข้น ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติเหมือนกัน ปรากฏการณ์ทางวิทยาศาสตร์เหมือนกัน

การกำเนิด เห็นใหม่ คนเกิด เกิดอย่างไร ในพระไตรปิฎกเขาบอกไว้ “การกำเนิด” ที่นี้การกำเนิดทางวิทยาศาสตร์ กำเนิดทางปรากฏการณ์ธรรมชาติไป แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเรื่องของกรรมอีก กรรมที่ทำให้เกิด เกิดเกิดเพราะอะไร เกิด ปฏิสนธิจิต พิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ไป วิทยาศาสตร์พิสูจน์การกำเนิด เห็นใหม่ ปฏิสนธิจิต เกิดในไข่ ในครรภ์ ในน้ำคร่ำ ในโอปปาติกะ นี่คือการเกิด ปรากฏการณ์ของธรรมชาติ

แล้วปรากฏการณ์ของจิตละ จิตวิญญาณที่ปรากฏการณ์จิตวิญญาณที่เขามีกำลังของเขา จิตวิญญาณนั้นเป็นเรื่องหนึ่ง ความสุขความทุกข์ คนที่ปรารถนาเกิด สร้างบุญกุศลมา เกิดมาบนความสุข นั่นเรื่องของเขา ความสุขก็สุขของเขา ความสุข สุขเวทนา ทุกขเวทนาเป็นเรื่องของโลก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะได้เป็นกษัตริย์ มีความสุขใหม่เป็น จะได้เป็นกษัตริย์ เป็นผู้ปกครอง มีความสุขใหม่? มีความสุข แต่เวลาไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย เราต้องเป็นเช่นนั้น เราต้องเป็นเช่นนั้น สถานะการเป็นกษัตริย์มีความสุขทางโลก แต่ความวิตกกังวลในหัวใจของเรา เราต้องเกิด ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตายเหมือนกัน

เกิดมาชาติหนึ่งเรามีประโยชน์สิ่งใด เกิดมาชาติหนึ่ง คนที่อ่อนด้อยทางปัญญา เกิดมาชาติหนึ่ง เราก็พยายามแสวงหาทำหน้าที่การงานของเราให้ประสบความสำเร็จทางชีวิต ถ้าประสบความสำเร็จในชีวิต คุณ คนเรามีชื่อจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ คนที่กำเนิด ๔ ความกำเนิด มีชื่อจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ แล้วก็เวียนตายเวียนเกิดมาศึกษาสิ่งที่เขาได้พิสูจน์ทดสอบไว้ในโลกนี้แหละ

จิตวิญญาณ เห็นใหม่ การกำเนิด ๔ การกำเนิดของจิตวิญญาณ เราจะมีชื่อจารึกในประวัติศาสตร์ ก็เป็นเรื่องประวัติศาสตร์ เราก็ต้องเวียนว่ายตายเกิดเหมือนเจ้าชายสิทธัตถะ ที่ท่านจะเป็นกษัตริย์ปกครอง เราต้องเกิด ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตายใหม่ เราเป็นกษัตริย์ เราปกครองเขา เราทำคุณงามความดี เกิดมาเป็นจักรพรรดิต่างๆ มันก็กำเนิดต่อไป ถ้ามันกำเนิดต่อไป เวียนว่ายตายเกิดมันไม่จบไม่สิ้น ไม่จบไม่สิ้น

พระพุทธศาสนาสอนที่นี่ ถ้าสอนที่นี่ เรื่องของศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันหลากหลายนะ เริ่มต้นจากว่าสังคัมจะมีความร่มเย็นเป็นสุขเพราะเหตุใด สังคัมจะมีความร่มเย็นเป็นสุขเพราะคนไม่เห็นแก่ตัว ถ้าคนเห็นแก่ตัวนะ เห็นแก่ตัวแล้วเอารัดเอาเปรียบเขา สังคัมก็ไม่ร่มเย็นเป็นสุข

ถ้ามีการเสียสละ มีน้ำใจต่อกัน มีศีล ๕ เราไม่เบียดเบียนกัน เราไม่พูดโกหกมดเท็จต่อกัน เราไม่ฉกฉวยสมบัติของใคร นี่มันมีศีลของมัน ศีล สมาธิ ปัญญา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา วางหลักเกณฑ์อันนี้ไว้ก่อน วางหลักเกณฑ์เพื่อโลก เห็นใหม่

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เราว่าเรามีศักยภาพ เราเป็นชาวพุทธ ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา เรามีปัญญาของเรา เรามีปัญญาในเรื่องการดำรงชีวิตของเรา เรามีปัญญาเรื่องการประกอบสัมมาอาชีพะของเรา เห็นใหม่ เพราะเราเกิดมามีประเพณีวัฒนธรรมของเรา เราถึงทำบุญกุศลของเรากันไง นี่เราทำบุญกุศลเพื่อตัวเรา

แต่ทางวิทยาศาสตร์ บุญกุศลทำเพื่อเรา สิ่งที่เป็นวิทยาศาสตร์ สิ่งที่เสียสละไปมันได้สิ่งใดมา เห็นไหม ปรากฏการณ์ธรรมชาติถ้าพิสูจน์กันด้วยทางวิทยาศาสตร์แล้ว ปรากฏการณ์ธรรมชาติเราก็เข้าใจมันได้

ปรากฏการณ์ของการเสียสละ เราพิสูจน์ได้ด้วยการเสียสละ ด้วยวัตถุนี้เป็นอามิส

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน บอกพระอานนทนะ “อานนท์ เธอบอกเขาณะให้ปฏิบัติบูชาเถิด อย่างบูชาเราด้วยอามิสเลย”

สิ่งที่เป็นอามิสเราหากก็เป็นสมบัติของเรา เราเสียสละ ทุกคนเห็น ทางวิทยาศาสตร์ พิสูจน์ได้ว่ามีการเสียสละไป มันเห็นเป็นวัตถุที่เสียสละออกไป แต่ให้ปฏิบัติบูชาเถิด อานนท์ เธอบอกเขาณะ ประเพณีวัฒนธรรม การเสียสละเป็นสิ่งที่ดีงาม ถ้าไม่มีการเสียสละ ไม่มีสิ่งต่างๆ สังคมจะร่มเย็นเป็นสุขได้อย่างไร เราจะแสดงออกค่าน้ำใจกันได้อย่างไร เราจะมีความผูกพัน เราจะมีความแนบแน่นกันได้อย่างไร มันก็มีความผูกพันแนบแน่นกันไปทางโลก เห็นไหม

“เธอจงปฏิบัติบูชาเถิด ปฏิบัติบูชาเถิด”

ในหัวใจที่มันเร้าร้อน ในหัวใจที่มันแผดเผา สังกรรมมันจะแสดงตัวตรงนี้ ดบะธรรมๆ มันจะเริ่ม เห็นไหม คุณ สิ่งที่ดีบะธรรมมันจะแผดเผากิเลสอวิชชาในหัวใจของเรา ทำอย่างไรล่ะ ทำอย่างไร ทุกอย่างแสวงหาหน้าที่การงานก็ทำแล้ว ทุกอย่างก็ทำหมดแล้ว ทำไมหัวใจเราเอาไว้ไม่อยู่ล่ะ ทำไมหัวใจมันคืนรรณขนาดนี้ ถ้าคืนรรณขนาดนี้เราต้องมีสติแล้ว

เรามีสตินะ เราเชื่อตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทาน สีล ภาวนา เรามีการเสียสละทานขึ้นมา เห็นไหม สิ่งต่างๆ สังคมร่มเย็นเป็นสุข สมณะชีพราหมณ์จะได้ประพฤติปฏิบัติกัน เราประพฤติปฏิบัตินะ เรามีน้ำใจต่อคนอื่น เรามีน้ำใจต่างๆ เราจะทำสิ่งใด สังคมนั้นมันไม่มีการเบียดเบียนจนเกินไป นี่ในเรื่องของอำนาจวาสนา

แต่ถ้าเราทำของเราแล้วมันมีการเบียดเบียนล่ะ มันจะมีการกระทบกระทั่งอื่นล่ะ เราก็ต้องดูแลใจของเรา มันเรื่องสังคมนะ เห็นไหม ใจเขา ในความเป็นไปเราไม่สามารถจะบังคับให้คนอื่นมีความเห็นเหมือนเราได้หรอก แต่หัวใจเรา เราสามารถกระทำได้ แต่สามารถกระทำได้มันก็

ยังทุกข์จนแสนเช็ดขนาดนี้ ถ้าทุกข์จนแสนเช็ดขนาดนี้ ทุกข์จนๆ จนที่ไหนล่ะ? จนที่มันไม่มีความสงบเย็นในหัวใจใจ

ถ้าไม่มีความสงบเย็นในหัวใจ ตั้งสติไว้ ตั้งสติ เรากำหนดพุทโธไว้ในคำบริกรรม กำป็นทุบดินเลย ถ้าทำอะไรไม่ได้ คำบริกรรมไว้ แต่ถ้ามันยังพอหายใจได้ ถ้ามันไม่ยอมรับ มันไม่ยอมมีความจริง เราก็ใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเรา ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ใช้ปัญญาแยกแยะอารมณ์ความรู้สึกที่มันเกี่ยวข้อง นี่ปรากฏการณ์ของจิต

แล้วปรากฏการณ์ธรรมชาติเราเข้าใจได้เลย ฝนตกฟ้าร้องเราเข้าใจได้เลย แสงมาจากไหน มันส่งมามีเวลาของมันนะ ความเร็วของแสงต่างๆ เราเข้าใจได้หมด แต่เวลาความคิด เวลามันเกิดขึ้นมา เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็เข้าใจได้ นี่มันเป็นขั้น ๕ อารมณ์ความรู้สึก รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ นี่ขั้น ๕

คนเรามีธาตุ ๔ และขั้น ๕ แล้วขั้น ๕ ปฏิสนธิจิตมันอยู่ไหน ถ้าเรากำหนดพุทโธของเรา เราใช้คำบริกรรมของเรา มันก็เป็นปรากฏการณ์ของธรรม อตตะ หิ อตตะ โน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน เห็นไหม เธอจงเรียกร่องสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม นี่เรียกร่องสัตว์ทั้งหลาย

เวลามันทุกข์จนเช็ดใจ มันเร่าร้อน มันคิดคึดอยู่ในหัวอก นี่เรียกร่องใครมาดูธรรม มันมีแต่ความทุกข์อยู่ แต่ถ้าเราพุทโธ เราใช้คำบริกรรมของเรา มันใช้สติ มันใช้กำลังนะ กำลังคืออะไร? กำลังคือเอาชนะตัวเองใจ กำลังคือสติยับยั้งความคิดของเราใจ ถ้ามันยับยั้งความคิดได้ มันเห็นโทษของมันได้ มันปล่อยวางของมันได้ ถ้ามันสงบเข้ามา เห็นไหม เรียกร่องสัตว์ทั้งหลายมาดูความสงบอันนี้ใจ

เวลามันทุกข์มันร้อน มันแผดเผาอยู่นี้ แล้วเวลามันปล่อยวางได้ มันมีความสุข มันเป็นไปอย่างไร นี่เรียกร่องสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม ธรรมอันนี้มันเกิดขึ้นมา

เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราศึกษาตามทฤษฎีเราศึกษามาได้ทั้งนั้นแหละ แต่ถ้ามันเป็นจริง มันเป็นจริงมาจากไหน ถ้ามันเป็นจริงมาจากหัวใจของเรา เห็นไหม เรียกร่องสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม สังขาร ปรากฏการณ์อย่างนี้ปรากฏการณ์ขึ้นมาจากจิต ปรากฏการณ์ขึ้นมาจากเราเห็นไหม

ตามวัฒนธรรมเขาบอกเขาไปกราบพระๆ กันไง กราบพระก็กราบทองเหลือง เขาว่ากราบทองเหลือง ถ้ากราบพระก็กราบอิฐหินทรายปูน แต่เป็นรูปเคารพ เราทำรูปเคารพไว้ รูปเคารพเป็นตัวแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่คำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้ประพฤติปฏิบัติ ทาน ศีล ภาวนา อันนั้นนะสำคัญ

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เราศึกษา ศึกษาทฤษฎี ทฤษฎีก็เป็นทฤษฎี มันไม่เป็นข้อเท็จจริงขึ้นมา แต่ถ้ามันปฏิบัติขึ้นไป เราทำตามข้อเท็จจริงขึ้นมา เห็นไหม ทฤษฎีมันก็เหมือนกับพระพุทธรูปที่เราไปกราบกัน พระพุทธรูปไปกราบเป็นตัวแทนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สมมุติว่าเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทฤษฎีนี้เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราเข้าใจได้ทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าปรากฏการณ์ความเป็นจริงขึ้นมาละ มันเป็นจริงขึ้นมา เราซาบซึ้งมาก นี่คนที่ซาบซึ้ง

คนที่ซาบซึ้ง เห็นไหม เวลาครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติมา แม้แต่ไม่มีรูปเคารพ ถ้าจิตใจเราระลึกถึง เราก็กราบได้ด้วยความชื่นใจของเรา ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ไม่วางรากฐานวัฒนธรรมประเพณีมา ชาวพุทธจะเอาอะไรเป็นที่ก้าวเดิน เป็นที่พึ่งอาศัย เห็นไหม แม้แต่คนที่มิมีจิตใจเป็นสาธารณะ จิตใจของเราเสียสละ จิตใจเราน้ำใจต่อกัน สังคมมันก็ดีแล้ว แล้วเรายังเจ้อจันต่อกัน

เห็นไหม คุณติ เวลาครูบาอาจารย์เทศนาว่าการ ติดปัญญาให้ๆ ให้เท่าทันตัวเอง ถ้าเราเท่าทันตัวเราเอง เราเท่าทันหัวใจของเรา ใครจะมาหลอกลวงเรา สิ่งที่หลอกลวงเรา เพราะความโลภ ความอยากได้ของเรา มันถึงโดนหลอกลวง

ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา ถ้าเราทำความเข้าใจของเรา ทุกคนเห็นคุณค่าตรงนี้ สมบัติของใคร ใครก็รักของเขาทั้งนั้นแหละ เขาจะเสียสละมาเขาต้องเห็นประโยชน์มากกว่านั้น แล้วสิ่งต่างๆ เราจะเป็นเหยื่อเขาทำไม เราไม่เป็นเหยื่อของใครทั้งสิ้น เรามีกำลังของเรา เราก็เสียสละของเรา เห็นไหม คุณติ คนที่เขามีฐานะ แต่เขาแต่งตัวของเขাপกติ ทุกคนเห็นเขาเป็นคนจนๆ เขามีของเขา เขาไม่อวด

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรารักษาใจของเราได้ เราดูแลหัวใจของเราได้ ถ้าเราเข้าใจของเราได้ ใครจะเอาเหยื่ออะไรมาล่อเรา โมฆบุรุษตายเพราะลาภ ตายเพราะเหยื่อ เห็นไหม โมฆบุรุษ เรา

เป็นโฆฆบุรุษใช่ไหม ถ้าเราไม่เป็นโฆฆบุรุษ ลากก็คือลาก ลากก็ลากของเขา ลากที่ควรได้และไม่ควรได้ ถ้าลากที่ควรได้เป็นของเรา มันจะเป็นของเราโดยความเป็นจริงของเราขึ้นมา

เราตั้งสติปัญญาขึ้นมา เราทำของเราขึ้นมาที่นี้ เราทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบแล้วเราจะเห็นคุณค่าของชีวิตเลย สิ่งที่เราดิ้นรนกันอยู่นี้เราดิ้นรนเพื่ออะไร? เราดิ้นรนกันเพื่อปัจจัยเครื่องอาศัย ถ้าเครื่องอาศัยเราก็มีพอแล้ว ใจไม่ต้องเร้าร้อนขนาดนั้น ถ้าจิตใจมันเร้าร้อนขนาดนั้น เราหาที่พึ่งอาศัยให้กับหัวใจของเรา

ใครทำความสงบของใจเข้ามาได้นี้มีบ้านมีเรือนที่อาศัย เห็นไหม คนเราไม่มีที่พักที่อาศัย มันตากแดดตากฝนอยู่มันทุกข์มันร้อนไหม เราพยายามเข้าหาที่ร่ม ที่ร่มก็หาไม่ได้ มันมีแต่กลางทะเลทราย จะหาที่ร่มเอาที่ไหนกัน

แต่ถ้าพุทโธฯ ขึ้นมา มันมีที่ร่ม มันมีเรือนพักของใจ ใจมันมีเรือนพักขึ้นมาแล้ว ถ้ามีเรือนพักขึ้นมา มันมีค่า เห็นไหม สิ่งที่มีค่าต่างๆ คุณติ แก้วแหวนเงินทองต่างๆ ถ้าจิตใจเรามันเศร้าหมอง มันให้ความสุขเราไม่ได้เลย แต่ถ้าจิตใจเรามีความสุข แก้วแหวนเงินทองมันเข้ามาส่งเสริมให้จิตใจเรามีความสุขมากขึ้น

จิตใจของเราถ้ามันสงบร่มเย็นเข้ามา มันมีคุณค่าของใจเข้ามา นี่มีคุณค่าของความเป็นมนุษย์ มีคุณค่า ปฏิสนธิจิตนี้ใจ ใจเป็นใหญ่ ใจเป็นประธาน ใจเป็นทุกๆ อย่างที่มีขึ้นมา ทรัพย์สมบัติจะมีขึ้นมาเพราะมีเรา มีเราถึงมีทรัพย์สมบัติ เพราะมีเรา มีการกระทำขึ้นมา เราถึงมีชื่อเสียงเกียรติยศของเราขึ้นมา ชื่อเสียงเกียรติยศ โลกธรรม ๘

จิตใจที่ประพฤติปฏิบัติไปแล้วไม่หวั่นไหวไปกับโลกธรรม ๘ เหมือนเสา ๘ สอก ปักดินไป ๔ สอก พันจากดินมา ๔ สอก เจอลมพัดขนาดไหนไม่หวั่นไหว คำติฉินนินทาของคนมันจะมีคุณค่าอะไร คนเขาเียนขอสรรเสริญ มันจริงหรือเปล่า ถ้ามันจริงตามที่เขาเียนขอสรรเสริญนั่น แสดงว่าคนคนนี้มีค่า เพราะเขารู้จักคุณค่าความดี เขาก็มีค่าในใจของเขา

เขาไม่ใช่เียนขอสรรเสริญเราแล้วเราจะลอยตัวขึ้นไปไหน เราก็แค่แก่นี้แหละ เราจะสูงส่งไปแค่ไหน คำเียนขอสรรเสริญของเขาคือเขาเห็นตามความเป็นจริงของเขาถ้ามันเป็นจริง แต่ถ้าเราไม่เป็นความจริง เขาติฉินนินทามันก็เรื่องของเขา นี่โลกธรรม ๘ ใจ ถ้าโลกธรรม ๘ มันเป็นแบบนั้นเราจะหวั่นไหวไปกับโลกไหม

ถ้าเราไม่หวั่นไหวไปกับโลก หน้าที่การงาน คนเกิดมาต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย เราก็เกิดมามีปัจจัยเครื่องอาศัยของเรา นี่ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ปรากฏการณ์ทางวิทยาศาสตร์ ถ้าเราเข้าใจแล้ว เราเข้าใจมันได้ ปรากฏการณ์ของจิต เรื่องไสยศาสตร์ ปรากฏการณ์ของมัน แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปรากฏการณ์ของธรรมชาติมันก็มีเรื่องเวรเรื่องกรรมเหมือนกัน ปรากฏการณ์ของความรู้สึก ปรากฏการณ์ของจิตมันก็มีเวรมีกรรมของมันเหมือนกัน ถ้ามีเวรมีกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

คนทำคุณงามความดี เห็นไหม ฤทธิชีไพรเขาได้มานสมาบตี เขามีฤทธิ์มีเดชนะ ถ้ามีฤทธิ์มีเดช เขาก็ต้องตายเปล่าเหมือนกัน แต่พระพุทธศาสนา อริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค นี่สมุทัย ความเจ็บปวดด้วยต้นหาคความทะยานอยาก จะมีมานสมาบตีขนาดไหน ถ้ามันไปยึดติดของมัน มันก็เสื่อมหมด ถ้าทำให้มันเป็นกลาง มันก็เกิดขึ้นมาได้ ปรากฏการณ์ของมันมีอยู่ แล้วสิ่งนี้มันเกิดเพราะอะไรล่ะ มันเกิดคับๆ อย่งไรล่ะ

ถ้ามันเกิดคับอย่างไร จิตใจที่มันพัฒนาได้ มันพัฒนาขึ้นมาได้ มันก็เสื่อมได้เป็นธรรมดา แล้วทำอย่างไรล่ะ ทำอย่างไร เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนตรงนี้ไง ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค...สมุทัย ต้นหาคความทะยานอยากคือให้ค่ามากเกินไป ให้ค่าน้อยเกินไป หรือไปยึดมันไว้เฉยๆ นี่ต้นหา วิภวตัณหา

แล้วมรรคทำอย่างไรล่ะ จิตมันสงบมาแล้ว ถ้ามันจับต้องของมันได้ มันเห็นตามความเป็นจริงของมัน มันจะมีโอกาสพิจารณาของมัน มีโอกาสภาวนาของมัน ถ้ามีโอกาส ภาวนามยปัญญา ไม่ใช่ปัญญาแบบโลกๆ แบบวิทยาศาสตร์ที่เขาคิดกันทางโลก

พระพุทธศาสนา เวลาแสดงธรรม แสดงธรรมทางวิทยาศาสตร์เพื่อความเข้าใจได้ นี่สื่อสารเพื่อความเข้าใจกันได้ แต่เวลาปรากฏการณ์ตามความเป็นจริง เห็นไหม ปัจจัยตั้ง สันติภูมิจโก

สิ่งนั้นวิทยาศาสตร์พิสูจน์ได้ รู้ได้ด้วยค่าของมัน แต่เวลาจิตมันเป็นขึ้นมา เห็นไหม เป็นโสดาบัน เป็นสกิทาคามี เป็นอนาคามี เป็นพระอรหันต์ขึ้นมา ค่าของมันเป็นอย่างไ่ ถ้าค่าของมันเป็นแล้วเอาออกมาอย่างไร

ชมมสากจตุร เอตมมมงคลมุตตม ผู้ที่รู้เท่านั้นถึงคุยกันได้ เห็นไหม คุณิ วันมาฆบูชา พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ เป็นพระอรหันต์ทั้งหมด ไม่ต้องพูดอะไรเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โอวาทปาติโมกข์ จงทำความดี ละความชั่ว ทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว

นี่รู้เหมือนกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาให้พระอรหันต์ฟังนะ แล้วอย่างไร เราเราศึกษาธรรมๆ เห็นไหม ปรากฏการณ์ธรรมชาติ ทางวิทยาศาสตร์พิสูจน์แล้วเราเข้าใจได้ เราก็ไม่ตื่นเต้นไปกับมัน ไม่ตื่นไม่กลัวไปกับเขา

ปรากฏการณ์ของจิต ถ้าเขามีจิตใจที่เขาทำของเขาได้เขาก็รู้ของเขา แต่ปรากฏการณ์ของธรรมล่ะ ถ้ามันเป็นจริงนะ เราศึกษาที่นี่ ปฏิบัติที่นี่

ทำบุญกุศลเพื่อความเข้มแข็งของใจ เน้นย้ำว่าการเสียสละ การทำให้หัวใจเข้มแข็ง หัวใจเข้มแข็งโดยสัมมาทิฏฐินะ ไม่ใช่มีจิตทิฏฐิ มีจิตทิฏฐินี้ด้วยความลุ่มหลง ด้วยความเสียสละไปด้วยความแปลกเปลี่ยนต่างๆ มันไม่มีประโยชน์อะไรหรอก

เราเสียสละไปเพื่อน้ำใจของเรา เราเสียสละไปเพื่อกำลังใจของเรา เราเสียสละไปเพื่อนำมาจลาศบาบารมีของเรา เราเสียสละเพื่อเหตุนี้ แล้วจิตใจถ้ามันขึ้นมา มันพิจารณาขึ้นมาจะเราเคยทำอะไร เราเคยทำอะไรทั้งนั้นแหละ ถ้าเราไม่เคยทำอะไรมาเลย เราจะไม่มีรู้สิ่งใดเลย เราเคยทำอะไร เห็นไหม ทำจากภายนอก แล้วทำจากภายใน ถ้าภายในมันเสียสละแล้ว ใครจะติฉินนินทา ใครจะว่ากล่าวอย่างไร ตกอยู่ข้างนอก ไม่เข้ามาเลยล่ะ มันรู้เท่าหมด

เราเสียสละสิ่งที่เป็นนามธรรม เสียสละได้หมด ถ้าเสียสละขึ้นมา พิจารณาของมันแล้ว ถ้ามันสงบไปแล้ว พิจารณาไป มันสำรอก ไม่ใช่เสียสละ มันสำรอก มันคาย มันจะเสียสละได้อย่างไรถ้ามันไม่ถอดไม่ถอนของมัน รากแก้วของมัน เห็นไหม ถอดถอนในใจของเรา ถอดถอนหมด นี่ธรรมชาติ สิ่งที่เป็นธรรมชาติ

ศึกษาประเพณี มันมีใจ มันมีเพราะอะไร เพราะเรามีหัวใจ เรามีความรู้สึก เรามีจิตใจ แล้วจิตใจเวียนวายตายเกิด แล้วเวียนวายตายเกิดมาปัจจุบันนี้ด้วยอำนาจวาสนา

อันนี้เป็นวิชา ๓ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ บุพเพนิวาสานุสติญาณ อดีตชาติ จุตูปปาตญาณ อนาคต แล้วอสาวิภักขณญาณ ปัจจุบันนี้ นี่เป็นวิชา ๓ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เกิดที่ไหน? เกิดในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเรามีหัวใจ

ใหม่ เรามีความรู้สึกใหม่ เรามีจิตใหม่? เหมือนกัน แต่ปัจจุบันนี้เราโดนอวิชชา โคนมารมันครอบงำเท่านั้น ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เราศึกษากันนี้มันจะมาสำรวจมันจะคายออกถ้ามันทำได้

ฉะนั้น บอกเวลาเทศน์ว่าการ “โอ้โฮ! จะเอานิพพานกันเชียวหรือ มันสูงเกินไป เอาบุญนะ เอาที่ทำสิ่งใดแล้วประสบความสำเร็จ เอาความสุข เอาแค่นี้ก็พอ”

เห็นไหม พระพุทธศาสนาสอนหลากหลาย ถ้าเอาแค่นี้ก็พอ เราทำคุณงามความดีของเรา ความทุกข์ความยากจะเบียดเบียนเราขนาดไหน เราทำของเรา มา แล้วตั้งใจทำคุณงามความดีของเราไป ทำไปถึงที่สุด ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว โดยข้อเท็จจริงของจิต ข้อเท็จจริงของธรรมเป็นแบบนี้ เราถึงพยายามอดทนอดกลั้น อดทนอดกลั้นเพื่อขันติบารมี ขันติธรรม ทำเพื่อประโยชน์กับหัวใจดวงนี้ เอวัง